

**អត្ថបទស្រាវជ្រាវ
ស្តីពី
ប្រវត្តិកីឡាអាស៊ីអាគ្នេយ៍**

សេចក្តីផ្តើម

ក្រៅពីធ្វើឱ្យរាងកាយរឹងមាំ និង មានសុខភាពល្អ កីឡាក៏ជាព្រឹត្តិការណ៍ដែលជួយជំរុញឱ្យមាន កិច្ចសហប្រតិបត្តិការ ការយល់ដឹង និង ទំនាក់ទំនងរវាងបណ្តាប្រទេសនានានៅក្នុងពិភពលោកផង ដែរ។ នៅក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ក្នុងគោលបំណងជួយជំរុញឱ្យមានទំនាក់ទំនង ការយល់ដឹង និង ភាព ជិតស្និទ្ធរវាងប្រជាជាតិនានាក្នុងតំបន់ គេក៏បានផ្តួចផ្តើមគំនិតបង្កើតកីឡាប្រចាំតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍នេះ ឡើង។ កីឡាតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ គឺជាការប្រកួតដើម្បីដំណើរយល់ក្នុងក្របខ័ណ្ឌប្រទេសនៅក្នុង តំបន់។ ប្រទេសកម្ពុជាស្ថិតនៅក្នុងភូមិសាស្ត្រអាស៊ីអាគ្នេយ៍ក៏តែងតែបានចូលរួមប្រកួតកីឡានេះជាបន្ត បន្ទាប់ផងដែរ។ ដោយសារតែការប្រកួតកីឡាបាននាំមកនូវសារប្រយោជន៍ជាច្រើននោះ ទើបមានការ ចាប់អារម្មណ៍លើកយកប្រធានបទនេះមកសិក្សាស្រាវជ្រាវ ដើម្បីបង្ហាញនូវប្រវត្តិនៃកីឡាអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ថា តើការបង្កើតកីឡាក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍មានប្រវត្តិ និង ការវិវត្តយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ? ហើយការប្រកួត កីឡានេះបានផ្តល់នូវអត្ថប្រយោជន៍អ្វីខ្លះសម្រាប់តំបន់នេះ?

១-ប្រវត្តិកីឡាអាស៊ីអាគ្នេយ៍

កីឡាអាស៊ីអាគ្នេយ៍មានប្រភពដើមរបស់ខ្លួន ជាប់ទាក់ទងទៅនឹងកីឡាឧបទ្វីបអាស៊ីអាគ្នេយ៍ (SEAP Games : the South East Asian Peninsula Games)។ នៅថ្ងៃទី២២ ខែឧសភា ឆ្នាំ ១៩៥៨ គណៈប្រតិភូមកពីបណ្តាប្រទេសនៅឧបទ្វីបអាស៊ីអាគ្នេយ៍បានទៅចូលរួមក្នុងព្រឹត្តិការណ៍ កីឡាអាស៊ី (Asian Games) នៅទីក្រុងតូក្យូប្រទេសជប៉ុន ក្នុងឱកាសនោះហើយដែលពួកគេបានជួប ប្រជុំគ្នាដើម្បីផ្តួចផ្តើមបង្កើតកីឡាឧបទ្វីបអាស៊ីអាគ្នេយ៍នេះឡើង។

ហេតុផលដែលបានស្នើ គឺថាព្រឹត្តិការណ៍កីឡាក្នុងតំបន់នឹងជួយជំរុញឱ្យមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិ ការ ការយល់ដឹង និង ទំនាក់ទំនងរវាងបណ្តាប្រទេសនៅក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍។ ប្រទេសចំនួន៦ គឺ ប្រទេសកម្ពុជា កម្ពុជា ឡាវ ម៉ាឡេស៊ី ថៃ និង វៀតណាមខាងត្បូង គឺជាសមាជិកស្ថាបនិកនៃកីឡាឧបទ្វីប អាស៊ីអាគ្នេយ៍។ ប្រទេសទាំងនេះបានព្រមព្រៀងគ្នាដើម្បីរៀបចំការប្រកួតកីឡាឧបទ្វីបអាស៊ីអាគ្នេយ៍ជា រៀងរាល់ឆ្នាំ គឺតាំងពីខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៥៩ រៀងមក ហើយគណៈកម្មាធិការសហព័ន្ធកីឡាឧបទ្វីបអាស៊ី អាគ្នេយ៍ក៏ត្រូវបានបង្កើតឡើងផងដែរ។

ការប្រកួតកីឡាឧបទ្វីបអាស៊ីអាគ្នេយ៍លើកទី១ ត្រូវបានប្រារព្ធឡើងនៅទីក្រុងបាងកក ពីថ្ងៃទី ១២ ដល់ថ្ងៃទី១៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៥៩ ដែលមានអត្តពលិក និង មន្ត្រីជាង៥២៧ នាក់ មកពីប្រទេសថៃ ភូមា ម៉ាឡេស៊ី សិង្ហបុរី វៀតណាមខាងត្បូង និង ឡាវ ចូលរួមប្រកួតកីឡាចំនួន១២ប្រភេទ។ ក្នុង ចំណោមបណ្តាប្រទេសស្ថាបនិកទាំង៦មានតែប្រទេសកម្ពុជាប៉ុណ្ណោះដែលមិនបានចូលរួម។ បណ្តា ប្រទេសសមាជិក នៃ សហព័ន្ធកីឡាឧបទ្វីបអាស៊ីអាគ្នេយ៍បានចូលរួមរាល់ពីរឆ្នាំម្តងនៅក្នុងការប្រកួត រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៥។ ក្នុងនោះមានករណីលើកលែងតែមួយគត់គឺការលុបចោលព្រឹត្តិការណ៍កីឡានេះ នៅឆ្នាំ១៩៦៣ (ឆ្នាំដែលត្រូវចំរើននៃប្រទេសកម្ពុជា ព្រឹត្តិការណ៍នេះកម្ពុជាមិនអាចរៀបចំឡើងបាន ក្រោមហេតុផលបញ្ហានយោបាយ)។

នៅឆ្នាំ១៩៧៥ ក្នុងអំឡុងពេលនៃការប្រកួតលើកទី៨ សហព័ន្ធបានសិក្សាពីធាតុរបស់ប្រទេស ហ្វីលីពីន និង ឥណ្ឌូណេស៊ី។ ប្រទេសទាំងពីរនេះត្រូវបានគេទទួលស្គាល់ជាផ្លូវការនៅឆ្នាំ១៩៧៧ ក៏ដូច ជាប្រទេសព្រុយណេ ដែលក្រោយមកទៀតនៅតែជាអាណានិគមអង់គ្លេស។ នៅឆ្នាំ១៩៧៧ គឺជាឆ្នាំ ដែលសហព័ន្ធកីឡាឧបទ្វីបអាស៊ីអាគ្នេយ៍បានប្តូរឈ្មោះទៅជាសហព័ន្ធកីឡាអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ហើយកីឡា នេះបានក្លាយទៅជាកីឡាអាស៊ីអាគ្នេយ៍។ បញ្ជីនៃបណ្តាប្រទេសដែលចូលរួមប្រកួតកីឡាអាស៊ីអាគ្នេយ៍ បានពង្រីកបន្ថែមទៀត គឺឆ្នាំ២០០៣ ក្នុងព្រឹត្តិការណ៍កីឡាអាស៊ីអាគ្នេយ៍លើកទី២២ នៅប្រទេស វៀតណាមដែលពេលនោះគេបានដាក់បញ្ចូលប្រទេសទីម័រខាងកើត បន្ទាប់ពីប្រទេសនេះទទួលបាន ឯករាជ្យនៅឆ្នាំ២០០២។

កីឡាអាស៊ីអាគ្នេយ៍ គឺជាការប្រកួតពហុកីឡា ប្រព្រឹត្តទៅរៀងរាល់ពីរឆ្នាំម្តង ដែលពាក់ព័ន្ធនឹង ប្រទេសចំនួន១១។ ការប្រកួតនេះត្រូវបានរៀបចំដោយសហព័ន្ធកីឡាអាស៊ីអាគ្នេយ៍ និង ត្រួតពិនិត្យ ដោយគណៈកម្មាធិការអូឡាំពិកអន្តរជាតិ និង ក្រុមប្រឹក្សាអូឡាំពិកអាស៊ី។

២-ការប្រកួតកីឡាបាល់ទាត់អាស៊ាន

ការប្រកួតប្រជែងនេះត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយសមាគមបាល់ទាត់អាស៊ាន ដែលត្រូវបាន ទទួលស្គាល់ដោយ FIFA : "Fédération Internationale de Football Association" in French. In English, it is known as International Federation of Association Football។ ការប្រកួត កីឡាបាល់ទាត់អាស៊ានគឺជាការប្រកួតដណ្តើមជើងឯកបាល់ទាត់នៃប្រជាជាតិអាស៊ាន។ ការប្រកួតនេះ ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅឆ្នាំ១៩៩៦ ក្រោមឈ្មោះថា Tiger Cup។ ការយកឈ្មោះពានរង្វាន់ Tiger Cup នេះគឺដោយផ្អែកលើឈ្មោះស្រាបៀរ Tiger (Tiger Beer) របស់ប្រទេសសិង្ហបុរី ដែលជាអ្នកឧបត្ថម្ភ ជំនៃការប្រកួតកីឡានេះ។ ចាប់ពីឆ្នាំ២០០៨ មកគេបានប្តូរឈ្មោះទៅជាពានរង្វាន់ Suzuki Cup គឺយក ឈ្មោះតាមក្រុមហ៊ុនផលិតម៉ូតូ Suzuki ដែលជាអ្នកឧបត្ថម្ភជំនៃការប្រកួតកីឡានេះ។

ការប្រកួតកីឡាឧបទ្វីបអាស៊ីអាគ្នេយ៍ និង ការប្រកួតកីឡាអាស៊ីអាគ្នេយ៍

ល.រ	កាលបរិច្ឆេទប្រកួត	ប្រទេស	ទីក្រុង	ប្រទេសដ៏យល់ព្រម
ការប្រកួតកីឡាឧបទ្វីបអាស៊ីអាគ្នេយ៍				
១	១២-១៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៥៩	ថៃ	បាងកក	ថៃ
២	១១-១៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៦១	ភូមា	យ៉ាងហ្គោន	ភូមា
	នៅឆ្នាំ១៩៦៣ (ឆ្នាំដែលត្រូវចំរើន នៃប្រទេសកម្ពុជា ព្រឹត្តិការណ៍នេះ កម្ពុជាមិនអាចរៀបចំឡើងបាន ក្រោមហេតុផលបញ្ហានយោបាយ)			
៣	១៤-២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៦៥	ម៉ាឡេស៊ី	គូឡូឡាំពួ	ថៃ
៤	៩-១៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៦៧	ថៃ	បាងកក	ថៃ
៥	៦-១៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៦៩	ភូមា	យ៉ាងហ្គោន	ភូមា
៦	៦-១៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧១	ម៉ាឡេស៊ី	គូឡូឡាំពួ	ថៃ
៧	១-៨ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៣	សិង្ហបុរី	សិង្ហបុរី	ថៃ
៨	៩-១៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៥	ថៃ	បាងកក	ថៃ
ការប្រកួតកីឡាអាស៊ីអាគ្នេយ៍				
៩	១៩-២១ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៧	ម៉ាឡេស៊ី	គូឡូឡាំពួ	ឥណ្ឌូណេស៊ី
១០	២១-៣០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៩	ឥណ្ឌូណេស៊ី	ហ្សាការតា	ឥណ្ឌូណេស៊ី
១១	៦-១៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៨១	ហ្វីលីពីន	ម៉ានីល	ឥណ្ឌូណេស៊ី
១២	២៨ ខែឧសភា-៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៨៣	សិង្ហបុរី	សិង្ហបុរី	ឥណ្ឌូណេស៊ី
១៣	៨-១៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៨៥	ថៃ	បាងកក	ថៃ
១៤	៩-២០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៨៧	ឥណ្ឌូណេស៊ី	ហ្សាការតា	ឥណ្ឌូណេស៊ី
១៥	២០-៣១ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៨៩	ម៉ាឡេស៊ី	គូឡូឡាំពួ	ឥណ្ឌូណេស៊ី
១៦	២៤ ខែវិច្ឆិកា-៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩១	ហ្វីលីពីន	ម៉ានីល	ឥណ្ឌូណេស៊ី
១៧	១២-២០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៩៣	សិង្ហបុរី	សិង្ហបុរី	ឥណ្ឌូណេស៊ី
១៨	៩-១៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៥	ថៃ	ឈៀងម៉ៃ	ថៃ
១៩	១១-១៩ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៩៧	ឥណ្ឌូណេស៊ី	ហ្សាការតា	ឥណ្ឌូណេស៊ី
២០	៧-១៥ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៩៩	ព្រុយណេ	បានដាសេរីបេហ្គាន់	ថៃ
២១	៨-១៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០១	ម៉ាឡេស៊ី	គូឡូឡាំពួ	ម៉ាឡេស៊ី
២២	៥-១៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៣	វៀតណាម	ហាណូយ-ហូជីមីញ	វៀតណាម
២៣	២៧ ខែវិច្ឆិកា-៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៥	ហ្វីលីពីន	ម៉ានីល	ហ្វីលីពីន
២៤	៦-១៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧	ថៃ	នគររាជសីមា	ថៃ
២៥	៩-១៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៩	ឡាវ	វៀងចន្ទន៍	ថៃ

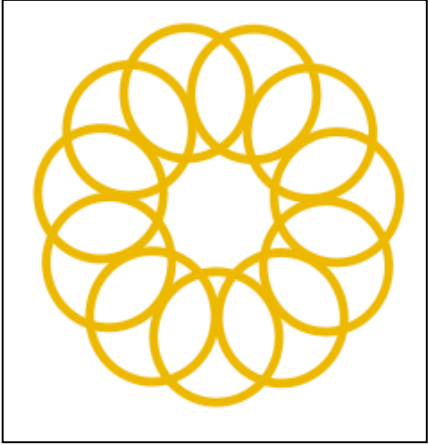
២៦	១១-២២ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១	ឥណ្ឌូណេស៊ី	ហ្សាការតា និង Palembang	ឥណ្ឌូណេស៊ី
២៧	១១-២២ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៣	មីយ៉ាន់ម៉ា	ណៃពិដោ	ថៃ
២៨	៥-១៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៥	សិង្ហបុរី	សិង្ហបុរី	ថៃ
២៩	១៩-៣០ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៧	ម៉ាឡេស៊ី	គូឡូឡាំពួ	ម៉ាឡេស៊ី
៣០	៣០ ខែវិច្ឆិកា-១១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩	ហ្វីលីពីន	Various	ហ្វីលីពីន
៣១	២១ ខែវិច្ឆិកា-២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២១	វៀតណាម	ហាណូយ	
៣២	៥-១៦ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២៣	កម្ពុជា	ភ្នំពេញ	
៣៣	៧-១៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២៥	ថៃ	ចន្ទបុរី	
៣៤	២៤ ខែមករា-២៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២៧	ព្រុយណេ	?	
៣៥	២០២៩	ឡាវ	?	

៣-រូបសញ្ញាអាស៊ីអាគ្នេយ៍

រូបសញ្ញាអាស៊ីអាគ្នេយ៍ត្រូវបានដាក់បង្ហាញក្នុងអំឡុងការប្រកួតកីឡាឧបទ្វីបអាស៊ីអាគ្នេយ៍លើកទី១ ឆ្នាំ១៩៥៩ នៅទីក្រុងបាងកក។ រូបសញ្ញានោះមានរាងជាផ្ចងៗ ដែលតំណាងឱ្យសមាជិកស្ថាបនិកចំនួន៦ ហើយរូបសញ្ញានោះត្រូវបានប្រើរហូតដល់ឆ្នាំ១៩៩៧។ នៅឆ្នាំ១៩៩៩ រូបសញ្ញាផ្ចងៗ បានកើនឡើងដល់ចំនួន១០។ នៅឆ្នាំ២០១១ គេបានដាក់បញ្ចូលប្រទេសទីម័រខាងកើត ហេតុនេះ បច្ចុប្បន្នរូបសញ្ញាផ្ចងៗនេះបានឡើងដល់ចំនួន១១។

រូបសញ្ញាកីឡាឧបទ្វីបអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ប្រើក្នុងការប្រកួតលើកទី១ នៅប្រទេសថៃ ឆ្នាំ១៩៥៩

រូបសញ្ញាកីឡាអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ដែលប្រើបច្ចុប្បន្ន

៤-ការប្រកួតកីឡាអាស៊ីអាគ្នេយ៍នៅឆ្នាំ២០១៩

ការប្រកួតកីឡាអាស៊ីអាគ្នេយ៍បានប្រព្រឹត្តទៅពីថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ដល់ថ្ងៃទី១១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៩ នៅប្រទេសហ្វីលីពីន។ ការប្រកួតកីឡាអាស៊ីអាគ្នេយ៍ក្នុងឆ្នាំ២០១៩ គឺជាការប្រកួតលើក ទី៣០ ដែលមានប្រទេសចំនួន១១ ស្ថិតនៅតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍បានចូលរួម គឺប្រទេសព្រុយណេ កម្ពុជា ឥណ្ឌូណេស៊ី ឡាវ ម៉ាឡេស៊ី មីយ៉ាន់ម៉ា ហ្វីលីពីន សិង្ហបុរី ទីម័រខាងកើត ថៃ និង វៀតណាម។ លទ្ធផល នៃការប្រកួតកីឡាអាស៊ីអាគ្នេយ៍ប្រចាំឆ្នាំ២០១៩ នៅប្រទេសហ្វីលីពីនមានដូចខាងក្រោម ៖

តារាងលទ្ធផលនៃការប្រកួតតាមប្រទេសនីមួយៗ

ល.រ	ឈ្មោះប្រទេស	មេដាយមាស	មេដាយប្រាក់	មេដាយសំរិទ្ឋ	សរុប
១	ហ្វីលីពីន	១៤៩	១១៧	១២១	៣៨៧
២	វៀតណាម	៩៨	៨៥	១០៤	២៨៧
៣	ថៃ	៩២	១០៣	១២៣	៣១៨
៤	ឥណ្ឌូណេស៊ី	៧២	៨៤	១១១	២៦៧
៥	ម៉ាឡេស៊ី	៥៥	៥៨	៧២	១៨៥
៦	សិង្ហបុរី	៥៣	៤៦	៦៨	១៦៧
៧	មីយ៉ាន់ម៉ា	៤	១៨	៥១	៧៣
៨	កម្ពុជា	៤	៦	៣៦	៤៦
៩	ព្រុយណេ	២	៥	៦	១៣
១០	ឡាវ	១	៥	២៨	៣៤
១១	ទីម័រខាងកើត	០	១	៥	៦
	សរុប១១ ប្រទេស	៥៣០	៥២៨	៧២៥	១ ៧៨៣

Source: SEA Games 2019 medal tally, CNN Philippines.

រូបសញ្ញាការប្រកួតកីឡា
អាស៊ីអាគ្នេយ៍លើកទី៣០
នៅប្រទេសហ្វីលីពីន ឆ្នាំ២០១៩

សន្និដ្ឋាន

សរុបមកតាមការស្រាវជ្រាវខាងលើបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា កីឡាអាស៊ីអាគ្នេយ៍មានដើមកំណើតតាំងពីឆ្នាំ១៩៥៨ ហើយព្រឹត្តិការណ៍នៃការប្រកួតជាលើកដំបូងត្រូវបានធ្វើឡើងនៅប្រទេសថៃក្នុងឆ្នាំ១៩៥៩។ កីឡានេះបានវិវត្តជាបន្តបន្ទាប់ ដោយបានពង្រីកនូវសមាជិករបស់ខ្លួនតាំងពីចំនួន៦ រហូតដល់បច្ចុប្បន្នមានសមាជិកចំនួន១១ប្រទេស។ ពីឆ្នាំ១៩៥៨ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៥ គេហៅថា កីឡាឧបទ្វីបអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ហើយចាប់ពីឆ្នាំ១៩៧៧ មក កីឡាឧបទ្វីបអាស៊ីអាគ្នេយ៍បានប្តូរឈ្មោះទៅជា កីឡាអាស៊ីអាគ្នេយ៍។ ការប្រកួតត្រូវបានធ្វើឡើងរៀងរាល់ពីរឆ្នាំម្តងតាមអក្ខរក្រមនៃឈ្មោះរបស់ប្រទេសជាសមាជិកអាស៊ាន។ តាមរយៈការប្រកួតកីឡាអាស៊ីអាគ្នេយ៍នេះគឺជាការជួយជំរុញនូវកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ ការយល់ដឹង និង ភាពជិតស្និទ្ធភ្នាក់រវាងបណ្តាប្រជាជាតិនានាក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍។ ដូច្នេះ ការជួបប្រកួតគ្នានេះក្រៅពីការបង្ហាញនូវភាពរីកចម្រើនផ្នែកបច្ចេកទេសកីឡា និង សុខភាព វាក៏បានផ្តល់នូវអត្ថប្រយោជន៍សម្រាប់ការបន្តវេនយុវជនក្នុងតំបន់ពីជំនាន់មួយទៅជំនាន់មួយឱ្យកាន់តែមានលក្ខណៈប្រសើរឡើងផងដែរ។ តាមរយៈកិច្ចសហប្រតិបត្តិការនេះបាននាំមកនូវសន្តិសុខ សន្តិភាព ស្ថិរភាព វិបុលភាព វឌ្ឍនភាព និង សុខុមដុមភាពនៅក្នុងតំបន់ទាំងមូល។

គន្ថនិទ្ទេស

- ១-អគ្គនាយកដ្ឋានអាស៊ាន ក្រសួងការបរទេស និង សហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ *សមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍* (អាស៊ាន) ភ្នំពេញ ឆ្នាំ១៩៩៨។
- ២- *The ASEAN CHARTER*, ASEAN Secretariat 2009.
- ៣- *Jeux d'Asie du Sud-Est*, Wikipédia
- ៤- *Association des nations de l'Asie du Sud-Est*, Wikipédia.
- ៥- *Association of Southeast Asian Nations*, Wikipedia.